

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΘΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Γ΄

Πλάτωνος περὶ τοῦ ἄν. θεοῦ καὶ ἀθανάτου
βουλεύσαστος ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θεάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1881

ΠΟΙΚΙΛΑ

Ἡ ἐν Λονδίῳ Βασιλικὴ Γεωγραφικὴ Ἑταιρία ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ Ἐπιτροπὴν, εἰς ἣν θέλει ἀναθέσει τὸ ἔργον νὰ συλλέξῃ καὶ κατατάξῃ μεθοδικῶς πάσας τὰς εἰδήσεις καὶ πληροφορίας, τὰς ἀναφερομένας εἰς πάντα τὰ ταξείδια εἰς τὸν βόρειον πόλον, ὅσα ἐγένοντο ἀπὸ τῆς ἐκεῖθεν ἐπανόδου τοῦ σὶρ Γεωργίου Narcs. Κατὰ τὰ ἐξαγόμενα δὲ τῆς ἐρεύνης ταύτης ἡ Ἑταιρία, εἰάν κρινῆ ὅτι εἶνε κατὰλληλος ὁ καιρὸς νὰ κάμῃ νέαν ἀπόπειραν πρὸς ἐπέκτασιν τῶν γνώσεών της περὶ τῶν πολικῶν χωρῶν, πιθανὸν εἶνε ὅτι θὰ ἀποταθῆ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ζητοῦσα παρ' αὐτῆς τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Ἄλλως ἀπίθανον ὄλως εἶνε ὅτι θὰ ἀποφασίσῃ μεγάλην τινὰ ἐκδρομὴν, οἷα ἡ τοῦ σὶρ Γεωργίου Narcs. Αἱ κυβερνήσεις καὶ αἱ γεωγραφικαὶ Ἑταιρίαι διαφόρων τῆς Εὐρώπης χωρῶν ὡς τῆς Ρωσσίας, Σουηδίας, Νορβηγίας, Δανιμαρκίας, Ὀλλανδίας, Αὐστρίας, καὶ Ἰταλίας παρεδέχθησαν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἐγκατάστασις σειρᾶς μονίμων μετεωρολογικῶν σταθμῶν περὶ τοῦ πόλου εἶνε σήμερον ὁ ἀσφαλέστατος τρόπος πρὸς ἐπέκτασιν τῶν γνώσεων ἡμῶν περὶ τῶν πολικῶν χωρῶν.

Παρὰ τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Noni τὰ λείψανα τοῦ μεγαλοπρεποῦς ῥωμαϊκοῦ λουτρῶνος, καλυπτομένου τέως ὑπὸ στρώματος λάβας 10 καὶ πλέον μέτρων. Κατὰ τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν ἔκτασιν ὁ λουτρῶν οὗτος ὑπερβαίνει πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε ἀνακαλυφθέντας ἐν Πομπηία καὶ ἀλλαχοῦ. Αἱ βρύσεις αὐτοῦ εἰσὶν ἐκ γρανίτου, τὰ δὲ ἐκ μαρμάρου κοσμηήματα, αἱ τοιχογραφίαι καὶ τὰ μωσαϊκὰ ἐξαιρέτου τέχνης καὶ σπανίας ὠραιότητος.

Ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῶν ἀνασκαφῶν θέλει ἐνεργήσῃ προσεχῶς τὴν ἐκχῶσιν ὀλοκλήρου τοῦ λουτρῶνος, ὅστις ἀνήκει εἰς τὴν καλλίστην ἐποχὴν τῆς ῥωμαϊκῆς τέχνης.

Ἐκ τῶν μετὰ θάνατον τοῦ ἑλληνιστοῦ Γουλιέλμου Βάγνερ εὑρεθέντων αὐτοῦ ἔργων θέλουσι προσεχῶς δημοσιευθῆ ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίῳ ἐκδότου κ. S. Caisary et Co ποιήματά τινά τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐν μέ-

ρει μὲν ὅλως ἐνέκδοτα, ἄλλα δὲ ἀτελῶς ἐκδεδομένα, ἅτινα ὁ ἀτυχῆς καθηγητῆς εἶχε συλλέξει κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ διατριβήν. Ἡ ἔκδοσις τῶν ἔργων τούτων, γενησομένη ἐπὶ τῇ βάσει σπουδαίων χειρογράφων, ἀνετέθη εἰς τοὺς ἐν Παρισίοις Ἑλληνας λογίους κκ. Δ. Βικέλαν καὶ Κ. Σάθαν. Τὰ δημοδιευθησόμενα τρία ποιήματα εἶνε : τὸ μὲν φέρον τίτλον « Ἀχιλλεύς », συγκείμενον ἐκ στίχων 1,820, τὸ δὲ « Ἀλεξανδρὶς » ἐκ στίχων 3,800 καὶ τὸ τρίτον, ἐρωτικὸν τι μυθιστόρημα ἐπιγραφόμενον « Τὰ κατὰ Δύβιστρον καὶ Ροδάμνην. » Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐξεδόθη ἤδη καὶ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Μαυροφρύδου, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀτελές, ὥστε ἀπαραίτητος ἐθεωρεῖτο πληρεστέρα τις αὐτοῦ ἔκδοσις· δύο δὲ χειρόγραφα, ἅτινα πύτυχες νὰ ἀνέυρη ὁ Βάγνερ, παρέσχον τὴν ἀναγκαίαν ὕλην πρὸς νέαν ὅλως διεσκευασμένην ἔκδοσιν. Τὸ ὅλον ἔργον θέλει πλουτισθῆ διὰ καταλλήλων σχολίων τῶν ἐκδοτῶν καὶ εἰσαγωγῆς γαλλιστὶ γεγραμμένης, θὰ κοσμηῆται δὲ πρὸς τούτοις διὰ τῆς εἰκόνας τοῦ Γερμανοῦ ἑλληνιστοῦ καὶ ἔσται μετὰ πάσης φιλοκαλίας τετυπωμένον.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ στρατιωτικὴ παιδείσις πρόκειται νὰ ἐπεκταθῆ μέχρι καὶ τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων κατέστησεν Ἐπιτροπὴν, εἰς ἣν ἀνέθηκε τὴν διοργάνωσιν τῶν μαθητῶν πάντων τῶν ἐν Παρισίοις δημοτικῶν σχολείων εἰς στρατιωτικὰ σώματα. Κατὰ τὴν ἐφημερίδα « Γαλλίαν » ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἀπεφάσισε νὰ διαιρέσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τάγματα περιλαμβάνοντα ἕκασταν ἀνὰ 600 καὶ διαιρούμενα εἰς 4 λόχους.

Ὁ ὄπλισμός τῶν παιδῶν τούτων στρατιωτῶν θὰ σύγκειται ἐξ ἑνὸς τουφεκίου ὁμοιομόρφου, ἐπίτηδες δι' αὐτοὺς κατασκευαζομένου, καὶ ἐκ ζώνης φερούσης ξιφολόγχην· ὁ δὲ ἱματισμὸς αὐτῶν ἐξ ἀμπεχόνου, περισκελίδος ὁμοιομόρφου καὶ πιλίου.

Κατὰ πᾶσαν πέμπτην θὰ γίνωνται γυμνάσια λόχων, τὴν πρώτην δὲ τετάρτην ἐκάστου μηνὸς γυμνάσια ὁλοκλήρου τοῦ τάγματος.

Κατ' ἀρχὰς θὰ ὄπλισθῶσι μόνον οἱ ἔχοντες ἡλικίαν ἑνδεκα μέχρι δεκατριῶν ἐτῶν μαθηταί, ἐξ ὧν ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀποτελεσθῆ δύναμις 23,000 παιδῶν στρατιωτῶν· θὰ γίνεσθαι δὲ καὶ αὐτῶν ἐτησίαι ἐπιθεώρησις, ὡς τῶν ἄλλων ἐν Παρισίοις στρατιωτικῶν σωμάτων.

Τὸ σχέδιον τοῦτο διετάχθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν νὰ ὑποστηρίξη καὶ συνδράμη ὁ διοικητὴς τῶν ἐν Παρισίοις στρατιωτικῶν δυνάμεων.

Ἐξ Ἀλιστράτης, προτεούσης τοῦ διαμερίσματος Ζίχνης ἐν Μακεδονία, γράφουσι περὶ τῶν προσπαθειῶν αἵτινες καταβάλλονται διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ τοῦ τόπου. Ὑπὲρ τῶν σχολείων συνεισφέρουσιν οὐ μόνον ἰδιώται ἀλλὰ καὶ διάφοροι φιλεκπαιδευτικοὶ σύλλογοι, οὕτω δὲ ηὐτύχησε τὸ ἀνωτέρω διαμέρισμα ν' ἀποκτήσῃ ποσὸν τι χάριν τῆς διανοητικῆς μορφώσεως τῶν κατοίκων. Εἰς τῶν συλλόγων τούτων διέθηκε 355 λίρας, ἐξ ὧν 100 μὲν ὀρίζονται ὑπὲρ ἀνασυστάσεως τῆς κεντρικῆς Ἑλληνικῆς σχολῆς, 50 ὑπὲρ τῆς ἐν Ἀλιστράτῃ καὶ ἀνάλογα ποσὰ ὑπὲρ τῶν σχολείων τῶν κωμοπόλεως Ζίχνης. Ἡ κεντρικὴ Ἑλληνικὴ σχολὴ πρὸ 15 ἐτῶν οἰκοδομηθεῖσα μετὰ τῆς δημοτικῆς ἀριθμεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἑκατὸν μαθητάς, ὧν 14 ἐκ τῶν περίξ κωμοπόλεων καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐξηθήσεται καθόσον ἠγγέλθη ὅτι μετὰ τὰς ἐορτάς ἐπρόκειτο νὰ συνέλθωσιν ἄλλοι 25. Ἡ σχολὴ αὕτη διαιρεῖται εἰς τάξεις πέντε εἰς 2 διδάσκουσι τέσσαρες διδάσκαλοι. Ἐν Ἀλιστράτῃ ὑπάρχει καὶ νηπιαγωγεῖον εἰς 8 φοιτῶσιν 180 νήπια ἐξ ἑκατέρου τῶν φύλων.

Ὁ Γάλλος ἔντομολόγος κ. Φάβρος ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «*Souvenirs entomologiques. Études sur les insticos et les meurs des insectes.*» ἐν ᾧ ἀποδεικνύει τὴν ἱκανότητα, τὴν ὁποίαν ἔχουσι τὰ ἔντομα εἰς τὸ νὰ ἐπανευρίσκωσι τὴν πρὸς τὰς φωλεάς αὐτῶν ὁδόν. Ἐκαμε πειράματα ἐπὶ σφηκῶν, τὰς ὁποίας ἔφερον εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς μιλίου ἀπὸ τῶν φωλεῶν αὐτῶν, καὶ ἀφοῦ τὰς ἐσημείωσε πρὸς ἀναγνώρισιν, ἀφῆκεν αὐτὰς ἐλευθέρως. Μετὰ παρέλευσιν πέντε ὥρων αἱ τέσσαρες ἐκ τῶν δώδεκα εὐρίσκοντο ἐργαζόμεναι εἰς τὰς κυψέλλας των. Κατόπιν ἔφερον ἐννέα σφηκας δύο περίπου μίλια μακρὰν, καὶ τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἀπέλυσεν αὐτὰς ἐκ τῆς ἀγορᾶς μιᾶς πόλεως, ἀλλ' ἅπασαι ἀπέπτησαν ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν καὶ ἐπανεῦρον οὕτω τὰς φωλεάς των. Ὁ συγγραφεὺς ἐρωτᾷ, ἐὰν διὰ τῆς μνήμης κατορθοῦσι τὰ ἔντομα ταῦτα νὰ ἀνευρίσκωσι τὴν ὁδὸν των διὰ μέσου χωρῶν ἀγνώστων εἰς αὐτά.

HUMANITÉ, HUMANISTE.

Ὁ Βοίχχιος ἐν τῇ μετὰ τὸν θάνατόν του ἐκδοθείσῃ (ἐν Λειψία 1877) Ἐγκυκλοπαιδείᾳ καὶ Μεθοδολογίᾳ τῶν Φιλολογικῶν ἐπιστημῶν (γερμ.) λέγει περὶ τῆς λέξεως *studia humanitatis* καὶ *humaniora* (ἐν σλ. 24) τὰ ἑξῆς: « Ἀντὶ τῆς λέξεως *φιλολογία* ὑπάρχει καὶ ἡ ὑπὸ τῶν νεωτέρων τὸ πρῶτον ἐπινοηθεῖσα λέξις *humaniora*, ἣτις ἡμῶς δηλοῖ ἰδίως τὴν τῶν κλασικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἀνάγνωσιν καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἔχει ἔννοιαν ἀτελεῆ, ἐν ᾧ ἄλλως ἡ κυρία τῆς λέξεως σημασία εἶνε πολὺ εὐρεῖα. Ἡ λέξις *humanitas* σημαίνει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, τὸν καθαρὸν οὕτως εἶπεν ἀνθρωπισμὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θηριωδίαν. Ἐπειδὴ δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀπερχάζεται κυρίως ἀνθρώπους ἢ καθόλου μὲν ἄλλως ἢ ἀπαλλάττουσα τῆς τάξεως τῆς πρὸς τὸ ἴδιον κέρδος, ὅπερ μάλιστα τὰ ζῶα ἐπιζητοῦσι, διὰ τοῦτο ὠνόμασαν τὰ τοιοῦτου τινὸς στοχαζόμενα σπουδάσματα *studia humanitatis* Οἱ παλαιοὶ ἔλεγον μὲν *studia humanitatis*, ἀλλ' ὄχι καὶ *humaniora*, ἣτις λέξις ἐσχηματίσθη κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, εἶναι δὲ καὶ πλημμελής, διότι ἡ διὰ τῆς λέξεως σημαυνομένη ἔννοια δὲν ἐπιδέχεται σύγκρισιν. » Κατὰ τὸ *studia humanitatis* καὶ *humaniora* ἔγειναν καὶ αἱ λέξεις *humanismus* καὶ τὰ γαλλικὰ *humanités* καὶ *humaniste*, ὅπερ ἴσα περίπου δύναται τῷ *φιλόλογος*. Ὁ Βοίχχιος ἀποδοκιμάζει τὴν ἔκφρασιν *studia humanitatis* ἀντὶ τοῦ *φιλολογία* καὶ ἄλλως καὶ διότι διὰ τῆς ἐκφράσεως ἐκείνης ἐνόουν οἱ παλαιότεροι μόνον τὴν ἐκ τῆς περὶ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς σπουδῆς προσγινομένην μὲν ἄλλως οὐχὶ δὲ καὶ τὰς ἐννοίας τῆς ἀρχικῆς γνώσεως καὶ τῆς κατόπιν ἀναπαραστάσεως, τὰς ὁποίας ἐννοίας πρέπει πάντως νὰ ὑπομινῆσκη ἡ λέξις *φιλολογία* ὡς παραστατικὴ τῆς ἐπιστήμης τῆς ἀρχαιότητος.

(ἐκ τῆς ἐφημ. τῶν Φιλομαθῶν).

Ἡ βιβλιογραφικὴ ἐφημερὶς τῆς Νέας Ὑόρκης « *Library Journal* » δημοσιεύει περίεργον στατιστικὴν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὑπαρχουσῶν δημοσίων βιβλιοθηκῶν. Κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἡ Αὐστρία εἶνε ἡ κατέχουσα τὸν μεγάλῃτερον πλοῦτον εἰς βιβλία, διότι ἔχει 577 βιβλιοθήκας, περιλαμβανούσας 5, 475, 798 τόμους, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν χειρογράφων. Ἐκ τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης ἡ Ἰταλία ἔχει βιβλιοθήκας 493, περιλαμβανούσας 4, 349, 281 τόμους καὶ

330 , 590 χειρόγραφα· ἡ Πρωσσία 398 βιβλιοθήκας μετὰ 2, 640, 490 τόμων καὶ 58,000 χειρογράφων. ἡ Μεγάλη Βρετανία 200 βιβλιοθήκας, μετὰ 2, 871,493 τόμων καὶ 26,000 χειρογράφων. Ἡ Γαλλία, κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε πηγὴν, ἔχει 500 βιβλιοθήκας, περιλαμβανούσας 4,598,000 τόμους καὶ 135,000 χειρόγραφα, ἡ δὲ Ῥωσσία ἔχει μόνον 145 βιβλιοθήκας μετὰ 952,000 τόμων καὶ 24,300 χειρογράφων.

Ἡ Βαυαρία εἶνε ἡ σχετικῶς πλησιάζουσα πρὸς τὴν Αὐστρίαν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀναλογίαν τῶν βιβλίων πρὸς τοὺς κατοίκους· ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπάρχουσιν 160 βιβλιοθήκαι μετὰ 1, 368,500 τόμων καὶ 24,000 χειρογράφων.

Ἐξετάζων οἱς τῶρα τὰς βιβλιοθήκας καθ' ἑκάστην, εὐρίσκει ὅτι ἡ σημαντικωτέρα πασῶν εἶνε ἡ ἐν Παρισίοις Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, περιέχουσα 2,078,000 τόμων, ἥτοι τοὺς ἡμίσεις τῶν χειριχομένων ἐν ἀπάσαις ταῖς 500 βιβλιοθήκαις τῆς Γαλλίας. Μετὰ ταύτην ἔρχεται ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Λονδίνῳ « Βρετανικοῦ Μουσείου, » περιέχουσα 1 ἑκατομμύριον τόμων· εἶτα ἡ Βασιλικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Μονάχου μετὰ 800,000 τόμων, ἡ τοῦ Τουρίνου 700,000, ἡ τῆς Δρέσδης 500, ἡ τῆς Βιέννης 420,000.

Ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑπάρχουσι δὲ καὶ πανεπιστήμια, κεκτημένα ἀξιολόγους βιβλιοθήκας. Οὕτω τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης ἐν Ἀγγλίᾳ ἔχει βιβλιοθήκην μετὰ 300,000 τόμων· τὸν αὐτὸν δ' ἀριθμὸν ἔχει καὶ ἡ τοῦ τῆς Αἰδελβέργης ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ τοῦ πανεπιστημίου τῶν Βρυξελλῶν ἀριθμεῖ μόνον 90,000 τόμους.

Ἡ τοῦ Βατικανοῦ βιβλιοθήκη ἐν Ῥώμῃ εἶνε σχετικῶς οὐχὶ τόσον πλουσία κατὰ τὰ ἐντυπα βιβλία, περιλαμβάνουσα τοιαῦτα μόνον 30,000· πλὴν τούτων ὅμως ἐγκλείει καὶ 25,000 χειρογράφων.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Κατὰ τὴν διμηνίαν ταύτην αἱ εἰδικαὶ συνελεύσεις τῶν ἐταίρων ἐξηκολούθησαν συνεδριάξουσαι κατὰ Κυριακὴν καὶ ἀσχολούμεναι εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου. Ὅθεν ἐπεψηφίσθησαν μετὰ τινὰς τροποποιήσεις τὰ μέχρι τοῦ 33 ἄρθρα τοῦ ὑπὸ συζήτησιν καὶ ἐπιψήφισιν σχεδίου τῆς ἐπιτροπείας. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν συνεδριάσεων τούτων ὁ